

Universiteit Utrecht

VERDIEPINGSPAKKET

Muziek en media

INHOUD

- 3 Wat is een verdiepingspakket?
- 4 Voor wie is het verdiepingspakket Muziek en media bedoeld?
- 4 Met wat voor soort vraagstukken ga je aan de slag?
- 5 Met welke concepten en theorieën maak je kennis?
- 6 Welke boeken ga je lezen?
- 6 Met welke methodes leer je werken?
- 7 Op wat voor manier kom je in aanraking met de beroepspraktijk?
- 8 Uit welke vakken bestaat het verdiepingspakket?
- 8 Wat kun je na afronding van dit pakket?
- 9 Wat komt er niet aan bod?
- 9 Hoe haal je zelf nog meer uit je verdiepingspakket?
- 10 Meer informatie?

Foto omslag: How Social Media And Mobile Technology Has Changed Music Forever (socialmediaweek.org/blog/2015/08/social-mobile-changed-music/)

WAT IS EEN VERDIEPINGSPAKKET?

Aan het einde van het eerste jaar, waarin je veel basiskennis hebt verworven op het gebied van de muziekwetenschap, kies je een verdiepingspakket. Je kunt kiezen uit twee verschillende pakketten, die elk een eigen onderzoeksrichting binnen het vakgebied vertegenwoordigen:

- Historische muziekwetenschap
- Muziek en media

Beide pakketten bestaan uit vier samenhangende cursussen die stap voor stap leiden tot verbreding en vooral verdieping van je kennis op het gebied van de onderzoeksrichting. Het pakket dat je kiest leidt uiteindelijk naar het BA-Eindwerkstuk waarin je optimaal kunt laten zien wat je in deze verdiepende fase van je opleiding hebt geleerd.

Je volgt de cursussen uit het verdiepingspakket in het tweede jaar van je opleiding en je moet ten minste één verdiepingspakket compleet afronden binnen je major. Het is niet toegestaan om je eigen pakket samen te stellen uit de acht verdiepende cursussen. Mocht je het moeilijk vinden om een keus te maken, omdat zowel cursussen uit het ene als uit het andere pakket je aanspreken, bedenk dan dat je altijd cursussen uit het niet-gekozen pakket in je vrije profileringsruimte mag opnemen. En voor degenen die de keus liever niet maken: je kunt het tweede verdiepingspakket ook in zijn geheel volgen en op die wijze voldoen aan de eisen van het profileringspakket dat je in je programma moet opnemen (zie de Onderwijs- en Examenregeling). Voor een precieze studieplanning kun je altijd contact opnemen met je tutor of de studieadviseur.

Hieronder kun je lezen uit welke cursussen het pakket Muziek en media bestaat en welke onderwerpen en onderzoeksvragen in dat programma aan de orde komen.

VOOR WIE IS HET VERDIEPINGSPAKKET MUZIEK EN MEDIA BEDOELD?

Volgens musicoloog Philip Tagg horen mensen in de westerse wereld gemiddeld vier uur muziek op een dag, waarvan ongeveer de helft in combinatie met bewegende beelden: in televisieopnames en videoclip, maar ook als achtergrondmuziek in films, games, reclames en apps. Dit verdiepingspakket is bedoeld voor diegenen die geïnteresseerd zijn in de manieren waarop muziek ingebed wordt in verschillende media en ons dagelijks leven, en in hoe de moderne muzikwetenschap deze verschijnselen bestudeert.

MET WAT VOOR SOORT VRAAGSTUKKEN GA JE AAN DE SLAG?

We kijken op verschillende manieren naar de overkoepelende vraag 'hoe werkt muziek in media?' In de eerste plaats en in de eerste cursus wordt de ontwikkeling van filmmuziek en haar analysemethoden in de twintigste eeuw behandeld. Deze dient als basis om muziek in verschillende schermmedia te kunnen vergelijken. Studenten kijken bijvoorbeeld naar games, waar de problemen rond het componeren en ervaren van een interactieve soundtrack centraal staan. Ook videoclips komen voorbij, waarin de rollen zijn omgekeerd: beelden worden op bestaande muziek gezet. We nemen ook culturele vraagstukken onder de loep, zoals de relatie tussen muziek en identiteit of muziek, plaats en ruimte.

De alomtegenwoordigheid van muziek in media wijst naar zowel het sociale, het muzikale, als het musicologische belang van het onderzoek waar we in dit verdiepingspakket kennis mee maken. Filmscores en gamesoundtracks vormen steeds meer niet alleen een artistieke uitdaging, maar ook een centrale bron van inkomsten voor (jonge) componisten. Ook op andere manieren verandert het werkveld waarin musici en musicologen zich begeven. Moderne videoclips en video's op social media kunnen bijvoorbeeld gezien worden als samenwerkingsprojecten waarin luisteraars en musici bij elkaar komen om nieuwe betekenissen te geven aan bestaande muziek en muzikale praktijken.

MET WELKE CONCEPTEN EN THEORIEËN MAAK JE KENNIS?

We gaan in de cursussen van het verdiepingspakket diep in op theorieën over de relatie tussen media en muziek van de afgelopen honderd jaar. We lenen hierbij ideeën en concepten van andere disciplines zoals film- en mediastudies, filosofie, psychologie, sociologie en cognitiewetenschappen. We kijken daarnaast natuurlijk ook naar muzikwetenschappelijke studies over de relatie van muziek tot 'oudere' media, zoals liedteksten en libretto's, toneel en vormen van het notenschrift. Fenomenen als diëgese, achtergrondmuziek, leidmotieven, remediatie en intertekstuele relaties in verschillende mediale contexten worden onder de aandacht gebracht. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de rol van popsongs of zelfs het hergebruik van bestaande filmsoundtracks in films en televisieprogramma's.

Cultuur-theoretische concepten worden aan muzikale stromingen en fenomenen gelinkt. De rol van muziek in subculturen, scenes en de participatiecultuur op het internet worden bijvoorbeeld bestudeerd door de lens van multimedia-artefacten zoals concertregistraties en muziek-apps. Je gaat ook meer nadenken over het concept performance in relatie tot muziek. Wat betekent 'liveness' bijvoorbeeld in media, of op een podium?

Daarnaast is er aandacht voor de relatie tussen muziek en spel, niet alleen in de vorm van videogamesoundtracks, maar ook op theoretisch niveau in de vorm van de vervagende scheidslijnen tussen instrumenten, games en software en het spelelement in muzikale uitvoeringspraktijken.

WELKE BOEKEN GA JE LEZEN?

Als centrale tekst voor het bestuderen van de geschiedenis en ontwikkeling van filmmuziek gebruiken we Mervyn Cooke's *A History of Film Music* (2008). We kijken ook naar klassieke werken over filmmuziek, zoals de cultuurkritische blik van Adorno en Eisler in *Composing for the Films* (1947) en de psychoanalytische ideeën van Claudia Gorbman in *Unheard Melodies* (1987). Daarnaast lezen we auteurs die specifiek naar muziek in videoclip, videogames en op televisie kijken, zoals Carol Vernallis, Tim Summers en Ronald Rodman.

Voor een meer algemene blik lezen we Michel Chions *Audio-Vision* (1994) en Nicholas Cook's *Analyzing Musical Multimedia* (1998), twee auteurs die de relatie tussen muziek, geluid en beeld aan de kaak stellen. We kijken ook naar de meer etnografische aanpak van Sara Cohen en naar Simon Frith, Richard Middleton en Philip Auslander, die de rol van populaire muziek in cultuur en beeld bestuderen. Tenslotte lezen we een aantal teksten over verschillende muzikale uitvoeringspraktijken, zoals Kyra Gaunts *The Games Black Girls Play* (2006).

MET WELKE METHODES LEER JE WERKEN?

Muzikale analyse staat in de muziekwetenschap natuurlijk centraal. Omdat er echter niet altijd partituren beschikbaar zijn van soundtracks of popnummers, bestaat een groot deel van het verdiepingspakket uit het leren beschrijven van muziek op het gehoor. Hiervoor bouwen we deels op de methodes die uiteengezet worden in specifieke studies, zoals de semiotische benaderingen van Ronald Rodman en Philip Tagg, die ons vragen om korte muzikale frases en elementen te verbinden met oudere muzikale stijlen. Voor een groot deel bestaat het echter uit het oefenen van

muzikale analyses in zowel presentaties, korte teksten als in groepsdiscussies. Een belangrijke stap in dit proces is de link met visuele analyse, waarbij we gebruik maken van formalistische technieken uit filmstudies, zoals het opbreken van beelden in montage en cameravoering. Daarnaast speelt ook historisch en empirisch onderzoek een rol in een aantal van de cursussen. Zo wordt er geoefend met participatieonderzoek zoals het bijwonen en beschrijven van concertervaringen, etnografisch onderzoek in de vorm van diepte-interviews, en komen nieuwe methodes voor het bestuderen van uitvoeringen en opnames aan bod.

Hiervoor blijft het bestuderen van literatuur natuurlijk een essentiële rol spelen, maar de vele niet-muziekwetenschappelijke teksten die we lezen bieden hier nieuwe uitdagingen. We vragen ons in discussies tijdens colleges bijvoorbeeld af wat de waarde is van psychoanalytische theorieën over muziek, of hoe we de resultaten van cognitief onderzoek kunnen evalueren en gebruiken als geesteswetenschappers. Een belangrijke methode in veel opdrachten is het toepassen van concepten en theorieën van andere disciplines op analyses van muzikale objecten, bijvoorbeeld door ze te vergelijken met muziekwetenschappelijk onderzoek. Dat wil niet zeggen dat we alleen maar lezen en schrijven over muziek en media: onderzoek naar muziek in games en apps vergt natuurlijk interactie alvorens hierop gereflecteerd kan worden, maar we experimenteren bijvoorbeeld ook met het maken van korte soundtracks om te bestuderen hoe muziek en beeld elkaar beïnvloeden.

OP WAT VOOR MANIER KOM JE IN AANRAKING MET DE BEROEPSPRAKTIJK?

Als we kunnen zeggen dat musici zich tegenwoordig steeds diplomatieker moeten gaan opstellen om in nieuwe ensembles en andere samenwerkingsverbanden een plek te vinden, dan geldt dit dubbel voor muziekwetenschappers. In de eerste plaats leren we te lezen en schrijven over muzikale fenomenen die iedereen in het dagelijks leven tegenkomt. Dit leidt natuurlijk niet alleen naar muziekjournalistiek, maar ook naar het zien, mediëren en creëren van die samenwerkingsverbanden in de muziekwereld.

Meer concreet is er de mogelijkheid tot kennismaking met filmcomponisten, en concertpodia en -evenementen. Ook oefenen we met het schrijven van niet-academische teksten zoals blogposts.

UIT WELKE VAKKEN BESTAAT HET VERDIEPINGSPAKKET?

In de eerste drie cursussen van het verdiepingspakket worden de verschillende perspectieven vanuit waar we muziek in media bestuderen uiteengezet. In de vierde cursus worden deze perspectieven samengevoegd. We beginnen met het historisch perspectief in de cursus Filmmuziek in Blok 1, niet alleen om de rol van filmmuziek in de muziekgeschiedenis waarmee je bekend wordt gemaakt in het eerste jaar duidelijk te maken, maar ook omdat theorieën van filmmuziek als basis dienen voor veel van de latere cursussen. Muzikale Intermedialiteit in Blok 2 trekt vanuit filmmuziek een vergelijking met muziek in andere media en oefent met diepgaande analyses, beschrijvingen en vergelijkingen van 'kleine' muzikale schermmedia zoals videoclips en filmtrailers. In Blok 3 'zoomen we uit' van de *close readings* in het eerste semester en nemen we een cultuur-theoretisch perspectief in Music, Play, and Performanc. Hierin staat het thema 'spel' centraal, dat gebruikt wordt als een lens om naar verschillende muzikale praktijken te kijken: speelse muziekcomposities van Mozart en John Cage, het spel-element in muzikale uitvoeringen, talentenjachten op televisie en de relatie tussen videogames, apps en instrumenten. De cursus Music Cultures in Blok 4 sluit het verdiepingspakket af. Deze neemt een nog breder perspectief aan. Niet alleen uitvoeringspraktijken, maar muziekculturen in het algemeen worden op cultuur-theoretische en etnografische wijze benaderd. Kwesties van subculturen, identiteit en muziek-*scenes* staan hier centraal en de cursus behandelt voorbeelden van 'clubculturen' tot de rol van 'corporate culture' in de muziekindustrie.

WAT KUN JE NA AFRONDING VAN DIT PAKKET?

De kennis en vaardigheden die je in Muziek en media opdoet, helpen je met het bestuderen van muziek in media vanuit een zowel analytisch, historisch als cultuurkritisch perspectief. Je bent bekend met de rol van muziek in de

verscheidene schermmedia en de relatie die mensen, zowel luisteraars als musici, door de jaren heen met deze muziek hebben opgebouwd. Daarnaast ben je in staat om deze kennis zowel mondeling als schriftelijk te presenteren in verschillende vormen.

Het verdiepingspakket geeft ook een basis waar je verder op kunt bouwen in zowel de éénjarige master Applied Musicology als de tweejarige researchmaster Musicology. Mastercursussen als Music and the Moving Image geven de mogelijkheid tot specialisatie of verbreding van de kennis die je hebt opgedaan in cursussen als Filmmuziek en Muzikale intermedialiteit; ook de kennis van theorieën en methodes die je in een cursus als Music Cultures of Music, Play, and Performance hebt opgedaan kan van pas komen in mastercursussen die gericht zijn op meer cultureel onderzoek, zoals Musical Encounters en (in de researchmaster) Cultural Institutions en Digital Music Cultures.

WAT KOMT ER NIET AAN BOD?

Hoewel we uitgebreid in aanraking komen met ideeën over media en muziek uit andere disciplines, inclusief sociale en cognitiewetenschappen, verwachten we niet van je dat je aan het eind van dit verdiepingspakket een psychologisch experiment op kunt zetten. Etnografische methodes zoals interviews en participatieonderzoek – zgn. kwalitatief onderzoek – komen aan bod, maar met volwaardige enquêtes en statistische analyses – kwantitatief onderzoek – wordt niet geoefend. En hoewel er zeker ruimte is voor creatieve methodes zoals audiovisuele experimenten is er natuurlijk geen ruimte voor een opleiding tot filmcomponist of videoclipregisseur in het verdiepingspakket.

HOE HAAL JE ZELF NOG MEER UIT JE VERDIEPINGSPAKKET?

Omdat muziek in de verschillende schermmedia, vooral de nieuwere zoals videoclips en games, redelijk onontgonnen terrein is wat betreft onderzoek, is er veel ruimte om nieuwe onderwerpen te bestuderen en ontdekken. Hiervoor is een uitgebreide 'repertoirekennis' natuurlijk heel belangrijk.

Luister, kijk en speel zoveel mogelijk buiten de cursussen: je kunt bijvoorbeeld filmavonden bijwonen of organiseren, of zelf eens kijken hoe je een mash-up maakt. De cursussen Music Cultures en Music, Play, and Performance nodigen je daarnaast uit om je meer te verdiepen in het muzikaleven om je heen.

MEER INFORMATIE?

Wil je meer weten over het verdiepingspakket Muziek en media? Neem dan contact op met dr. Michiel Kamp (M.Kamp1@uu.nl).